

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) predkladá Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 491/2019.

Účelom návrhu zákona je transpozícia Smernice Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2019/520 z 19. marca 2019 o interoperabilite elektronických cestných mýtnych systémov a uľahčení cezhraničnej výmeny informácií o neuhradenom cestnom mýte v Únii (ďalej len „smernica“), ktorá je výsledkom celoeurópskeho úsilia predovšetkým o uľahčenie interoperability pri výbere cestných poplatkov a náležité vymáhanie neuhradených poplatkov za použitie cestnej infraštruktúry v inom členkom štáte Európskej únie, a to najmä mýta, iných cestných poplatkov (diaľničná známka), poplatkov za použitie mosta, tunela, trajektu a pod. Návrhom zákona dochádza k transpozícii novoprijatej smernice v celej jej komplexnosti, jej premietnutiu do právneho poriadku SR a k zabezpečeniu dvoch základných cieľov smernice:

- a) harmonizácia cezhraničnej výmeny údajov potrebných pre objasnenie neuhradených cestných poplatkov v inom členskom štáte EÚ,
- b) zaručenie interoperability (vzájomného prepojenia) elektronických mýtnych systémov v rámci EÚ.

Návrhom zákona dochádza k úprave poskytovania údajov na účely objasnenia deliktov na úseku spoplatnenia pozemných komunikácií spáchaných na území SR a opačný postup, t. j. postup slovenských orgánov pri vybavovaní žiadostí iných členských štátov na účely objasnenia neuhradenia cestných poplatkov podľa ich predpisov. Návrhom dochádza aj k novelizácii zákona č. 488/2013 Z. z. o diaľničnej známke a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v súvislosti s úpravou sankcionovania neuhradenej diaľničnej známky na území SR. Návrhom zákona sa zároveň novelizuje zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predovšetkým v súvislosti s postupom národného kontaktného miesta EUCARIS – Ministerstva vnútra SR pri vybavovaní žiadostí iného členského o poskytnutie údajov z evidencie vozidiel s cieľom objasnenia neuhradenia cestného poplatku.

Návrh zákona má vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na podnikateľské prostredie, nemá sociálne vplyvy, ani vplyvy na životné prostredie, ani vplyvy na informatizáciu spoločnosti, ani vplyvy na služby verejnej správy pre občana, ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou SR, ústavnými zákonmi SR a nálezmi Ústavného súdu SR, platným právnym poriadkom SR, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

Dátum účinnosti sa navrhuje s prihliadnutím na dĺžku legislatívneho procesu a potrebnú legiskavanciu.

B. Osobitná časť

K čl. I

K čl. I bodom 1 a 4

Legislatívno-technická úprava.

K čl. I bodu 2

Ustanovuje sa elektronický mýtny systém, ktorý prostredníctvom súboru prvkov a prostredníctvom diaľkovej komunikácie s palubnou jednotkou umožňuje integráciu poskytovateľov Európskej služby elektronického výberu mýta a jej prevádzku.

K čl. I bodu 3

Legislatívno-technické spresnenie.

K čl. I bodom 5, 6 a 10

Ustanovuje sa povinnosť, aby poskytovatelia Európskej služby elektronického výberu mýta zverejňovali podmienky uzatvárania zmlúv s užívateľmi služby. Spojenie „obchodné podmienky“ sa v súlade s výberom mýta ako poplatkom zo zákona nahrádza vhodnejším spojením „podmienky elektronického výberu mýta“.

K čl. I bodom 7 až 9 a 21

Technológie a palubné jednotky využívané v oblasti Európskej elektronickej služby mýta musia spĺňať požiadavky na interoperabilitu. Palubná jednotka, ktorá využíva technológiu satelitného určovania polohy, musí byť kompatibilná so službami určovania polohy systému Galileo a Európskej geostacionárnej navigačnej prekrývacej služby (EGNOS) a spolu s používanými technológiami spĺňať požiadavky vyplývajúce z delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2020/203 z 28. novembra 2019 o klasifikácii vozidiel, povinnostiach používateľov Európskej služby elektronického výberu mýta, požiadavkách na zložky interoperability a minimálnych kritériách oprávnenosti pre notifikované orgány, vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2020/204 z 28. novembra 2019 o podrobných povinnostiach poskytovateľov Európskej služby elektronického výberu mýta, minimálnom obsahu prehľadu o oblasti Európskej služby elektronického výberu mýta, elektronických rozhraniach, požiadavkách na zložky interoperability a o zrušení rozhodnutia 2009/750/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008 z 9. júla 2008, ktorým sa stanovujú požiadavky akreditácie a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 339/93 v platnom znení. Palubná jednotka môže byť umiestnená vo vozidle ako samostatné zariadenie alebo inštalovaná ako súčasť vozidla.

K čl. I bodu 11

Ustanovuje sa, že Národná diaľničná spoločnosť, a. s. ako správca výberu mýta v Slovenskej republike, vykonáva aj funkciu mýtného úradu pre oblasť Európskej služby elektronického výberu mýta a zároveň je hlavným poskytovateľom mýtnych služieb.

K čl. I bodu 12

Legislatívno-technické spresnenie.

K čl. I bodom 13 a 14

Ustanovuje sa, že získavať, spracúvať a uchovávať vymedzený okruh údajov o prevádzkovateľoch a vodičoch vozidiel na účely tohto zákona smie okrem správcu výberu mýta a poverenej osoby aj poskytovateľ Európskej služby elektronického výberu mýta.

Spracovanie týchto údajov je možné len v súlade s osobitnými predpismi o ochrane osobných údajov.

K čl. I bodu 15

Ustanovuje sa, že ministerstvo nesmie informácie zhromaždené elektronickým zariadením používať na identifikáciu vodičov a prevádzkovateľov vozidiel.

K čl. I bodu 16

Legislatívno-technická oprava.

K čl. I bodom 17 a 21

Ustanovuje sa povinnosť pre správcu výberu mýta uzatvoriť zmluvu s poskytovateľom Európskej služby elektronického výberu mýta pri splnení zákonných podmienok, povinnosť poskytnúť mu odmenu za transparentných podmienok stanovených správcou výberu mýta a povinnosti správcu výberu mýta spojené so zverejnením prehľadu o oblasti Európskej služby elektronického výberu mýta. Metodika výpočtu odmeny pre poskytovateľov Európskej služby elektronického výberu mýta musí mať rovnakú štruktúru ako odmena za porovnateľné služby poskytované hlavným poskytovateľom služby. Z dôvodu transparentnosti je správca výberu mýta povinný viesť evidenciu nákladov a výnosov spojených so samotnou prevádzkou mýtného systému oddelene od evidencie nákladov a výnosov spojených s inými činnosťami. Ustanovuje sa tiež proces akreditácie pred udelením oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta spojený s procesom postupu posudzovania zhody zložiek interoperability so špecifikáciami a posudzovaní v ich vhodnosti v skúšobnom prostredí vytvorenom správcou výberu mýta, pričom uskutočnenie skúšok v ňom je spoplatnené. Zároveň sa ustanovuje povinnosť prevádzkovať centrálny elektronický systém, tzv. „back office“ - na zhromažďovanie, spracúvanie a zasielanie informácií v rámci elektronického cestného mýtného systému.

K čl. I bodom 18 a 30

Vozidlo prejde naprieč Európskou úniou po spoplatnených cestách a uhradí mýto na základe jednej zmluvy. O správne podklady pre výber mýta sa má postarať elektronické zariadenie, tzv. interoperabilná palubná jednotka. V rámci služby európskeho elektronického výberu mýta bude stačiť len jedno takéto zariadenie pre každé vozidlo. Európska služba elektronického výberu mýta má uľahčiť platenie mýta v rámci celej Európskej únie a má byť k dispozícii na všetkých dnes spoplatnených úsekoch ciest, mostoch, tuneloch a trajektoch. Zmierňujú sa požiadavky na rozsah pokrytia oblastí Európskej služby elektronického výberu mýta a predlžuje sa lehota pre poskytovateľov na zabezpečenie pokrytia. Ak registrovaný subjekt túto lehotu, a to ani po dodatočnej 6-mesačnej lehote, nesplní, ministerstvo rozhodne o odňatí oprávnenia.

K čl. I bodom 19 a 20

Vypustenie odkazu na zrušený predpis a ustanovenie povinnosti pre poskytovateľa Európskej služby elektronického výberu mýta odvádzať mýto správcovi výberu mýta vybrané na základe zmlúv o užívaní vymedzených úsekov ciest uzatvorených s prevádzkovateľmi vozidiel. Zároveň sa ustanovuje sa, že v prípade, ak dôjde k zablokovaniu alebo k znefunkčneniu palubnej jednotky, poskytovateľ služby nie je povinný odvieť vybrané mýto správcovi výberu mýta, keďže v tomto prípade nie je možné elektronicky vypočítať sumu úhrady mýta a vybrať mýto.

K čl. I bodom 22 až 29

Stanovujú a upravujú sa podmienky pre udelenie oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta, pričom sa špecifikuje, čo má žiadosť o udelenie oprávnenia obsahovať a aké dokumenty, ktorými sa preukáže splnenie zákonných požiadaviek, je k nej

potrebné priložiť. Rovnako sa upravuje postup ministerstva pri udeľovaní tohto oprávnenia a každoročné overovanie podmienok jeho udelenia.

K č. I. bodu 30

Okrem povinností podľa § 16 sa ustanovujú ďalšie povinnosti poskytovateľa Európskej služby elektronického výberu mýta, ktorému bolo udelené oprávnenie podľa tohto zákona a poskytovateľa Európskej služby elektronického výberu mýta, ktorý má uzatvorenú zmluvu so správcom výberu mýta tak, aby bola zabezpečená funkčnosť Európskej služby elektronického výberu mýta. Upravujú sa tiež informačné povinnosti poskytovateľa vo vzťahu k užívateľom Európskej služby elektronického výberu mýta, ministerstvu a správcovi výberu mýta tak, aby bola zabezpečená aj funkčnosť a kontrolovateľnosť mýtného systému, spracovanie a ochrana osobných údajov. Upravujú sa povinnosti ohľadom výkazu mýta, ktorý obsahuje zoznam vozidiel, palubných jednotiek a súvisiacich údajov poskytovaný správcovi výberu mýta. Ustanovujú sa povinnosti vo veci poskytnutia palubnej jednotky užívateľom.

K č. I. bodu 31

Legislatívno-technická oprava.

K čl. I bodu 32

Legislatívno-technická úprava.

K č. I. bodu 33

V rámci riešenia sporov pri uzatváraní zmlúv medzi mýtnym úradom a poskytovateľom Európskej služby elektronického výberu mýta sa dopĺňa právo zmierovacej komisie vyžiadať si od strán sporu alebo tretích osôb informácie a podklady potrebné na posúdenie spornej záležitosti. Zároveň sa ustanovuje povinnosť zmierovacej komisie v stanovenej lehote informovať strany spory o tom, že má k dispozícii všetky informácie a podklady na posúdenie sporu.

K č. I. bodu 34

Vypustenie z vecného hľadiska nadbytočného ustanovenia.

K č. I. bodom 35 až 37 a bodom 39 až 42

Legislatívno-technická úprava a aktualizácia odkazov na nové delegované nariadenie (EÚ) 2020/203, vykonávacie nariadenie (EÚ) 2020/204 a tiež na zákon č. 56/2018 Z. z., ktorým bol zrušený zákon č. 264/1999 Z. z.

K čl. I bodu 38

Ustanovujú sa zložky interoperability využívané v Európskej službe elektronického výberu mýta a ich vhodnosť dosiahnuť a udržať si predpísanú výkonnosť pri prevádzke.

K č. I. bodom 43 až 45

Upravujú sa povinnosti ministerstva vyplývajúce zo smernice v súvislosti s oznamovacími povinnosťami voči Európskej komisii, overovaním plnenia podmienok zo strany poskytovateľov Európskej služby elektronického výberu mýta a spresňujú sa požiadavky na vedenie vnútroštátneho registra v oblasti Európskej služby elektronického výberu mýta. Zároveň sa ustanovuje, že v súlade so smernicou ministerstvo zasiela Európskej komisii v trojročnom cykle súhrnnú správu obsahujúcu údaje predovšetkým o počte automatických vyhľadávaní prostredníctvom informačného systému EUCARIS a informácie o následných konaniach.

K č. I. bodom 46 a 48

V súvislosti s pokutovaním zahraničných porušiteľov zákonných povinností je v nadväznosti na poznatky z aplikačnej praxe potrebné upraviť lehotu pre udelenie pokuty. Súčasná 60-dňová lehota pre začatie konania znemožňuje uplatnenie § 33 zákona, ktorý ustanovuje oprávnenia príslušníkov policajného zboru pri ukladaní sankcií za správne delikty prevádzkovateľa vozidla, ktoré boli spáchané v minulosti na základe dostupných záznamov o spáchaní deliktu. Bez úpravy (predĺženia) lehoty dochádza k zmareniu účelu zákona č. 393/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým bol novelizovaný aj zákon č. 474/2013 Z. z. a ktorý nadobudol účinnosť 1.12.2019. Treba podotknúť, že táto lehota je obdobne upravená aj v § 139d ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z.

K čl. I bodu 47

Ustanovuje sa, že v prípade, ak správny delikt podľa § 28 ods. 1 písm. a), b) alebo písm. e) je spáchaný držiteľom alebo vlastníkom vozidla evidovaného v inom členskom štáte Európskej únie, rozkaz o udelení pokuty vrátane informačného listu obsahujúceho údaje o spáchaní správneho deliktu sa zašle aj v jednom z úradných jazykov členského štátu Európskej únie, v ktorom je vozidlo evidované. V prípade, ak nedôjde k riadnemu (preukázanému) doručeniu rozkazu príslušnému adresátovi, rozkaz sa považuje za nevydaný, avšak záznam o porušení povinností možno naďalej použiť v ďalšom konaní podľa § 33 zákona.

K čl. I bodu 49

Ustanovuje sa povinnosť ministerstva predložiť Komisii prvú súhrnnú správu podľa § 23 ods. 2 písm. i) do 19. apríla 2023 a tiež sa ustanovuje, že konania o uložení pokuty začaté a právoplatne neskončené pred účinnosťou tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

K čl. I bodu 50

Nahradenie zrušenej smernice aktuálnou smernicou v rámci zoznamu preberaných právnych aktov EÚ.

K čl. II

Vzhľadom na neprimeranú výšku správneho poplatku za podanie žiadosti o udelenie oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta, a to aj v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ, sa navrhuje jeho zníženie s cieľom uľahčiť interoperabilitu pri výbere cestných poplatkov.

K čl. III

K čl. III bodu 1

V súlade Kapitolou VIII smernice sa ustanovuje postup národného kontaktného miesta EUCARIS – Ministerstva vnútra SR pri vybavovaní žiadostí iného členského o poskytnutie nevyhnutných údajov z evidencie vozidiel s cieľom objasnenia neuhradenia mýta alebo cestného poplatku na území žiadajúceho členského štátu. Zároveň sa ustanovuje rozsah informácií o držiteľovi, vlastníkovi vozidla a vozidle, ktoré kontaktné miesto poskytuje inému členskému štátu.

K čl. III bodu 2

Ustanovením sa dopĺňa transpozičná príloha.

K čl. IV

K čl. IV bodu 1

Dochádza k zosúladeniu terminológie v rámci zákona (§ 5 ods. 4 zákona).

K čl. IV bodu 2

Dochádza k spresneniu znenia ustanovenia v nadväznosti na ods. 1 písm. i), keďže povinnosť registrovať vozidlo oslobodené od úhrady diaľničnej známky má osoba so zdravotným znevýhodnením (nie ÚPSVR) a zároveň dochádza k legislatívno-technickej oprave.

K čl. IV bodu 3

Ustanovuje sa, že v prípade, ak správny delikt podľa § 10a ods. 1 je spáchaný držiteľom alebo vlastníkom vozidla evidovaného v inom členskom štáte Európskej únie, rozkaz o udelení pokuty vrátane informačného listu obsahujúceho údaje o spáchaní správneho deliktu sa zašle aj v jednom z úradných jazykov členského štátu Európskej únie, v ktorom je vozidlo evidované. V prípade, ak nedôjde k riadnemu doručeniu (preukázanému) doručeniu rozkazu príslušnému adresátovi, rozkaz sa považuje za nevydaný, avšak záznam o porušení povinností možno naďalej použiť v ďalšom konaní podľa § 15 zákona.

K čl. IV bodu 4

V nadväznosti na poznatky vychádzajúce z aplikačnej praxe sa upravuje lehota pre právoplatné udelenie pokuty v súlade so správnym poriadkom s cieľom zvýšiť efektívnosť sankcionovania delikventov. Treba podotknúť, že táto lehota je obdobne upravená aj v § 139b ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z.

K čl. IV bodu 5

Ustanovuje sa, že v súlade so smernicou ministerstvo zasiela Európskej komisii v trojročnom cykle súhrnnú správu obsahujúcu údaje predovšetkým o počte automatických vyhľadávaní prostredníctvom informačného systému EUCARIS a informácie o následných konaniach.

K čl. IV bodu 6

Ustanovuje sa povinnosť ministerstva predložiť Komisii prvú súhrnnú správu podľa § 11 ods. 10 do 19. apríla 2023 a tiež sa ustanovuje, že konania o uložení pokuty začaté a právoplatne neskončené pred účinnosťou tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

K čl. IV bodu 7

Ustanovením sa dopĺňa transpozičná príloha.

K čl. V

Ustanovuje sa účinnosť zákona 1. decembra 2021 s prihliadnutím na dĺžku legislatívneho procesu.